

Zorgvuldig gebruik is lager verbruik

Als diergeneesmiddelen bewust worden ingezet, en een correcte dosering en toedieningsduur toegepast worden, vermindert dit het landelijke verbruik van antibiotica. Dat is de overtuiging van varkensdierenarts Mark Roozen, technical servicemanager bij de Britse diergeneesmiddelfabrikant ECO Animal Health. Wat bedoelt hij daarmee?

GEESJE ROTGERS

Kunnen varkensbedrijven met minder diergeneesmiddelen toe? Zonder ingrijpende investeringen in huisvesting, stalklimaat of werkwijze? Varkensdierenarts Mark Roozen is daarvan overtuigd. “Het is een kwestie van de diergeneesmiddelen zorgvuldig uitkiezen en daarna secuur toepassen.” Volgens Roozen kan hier een verbeteringslag gemaakt worden. Het argument ‘bij de buurman werkt het middel ook goed’ snijdt geen hout. Ieder bedrijf heeft zijn eigen dynamiek en ziektekiemen. Er zijn geen standaarden, per bedrijf is maatwerk nodig. De diergezondheid lijdt eronder als niet de optimale therapie wordt ingezet. In dit artikel geeft Roozen adviezen voor het optimale gebruik van diergeneesmiddelen, op basis van zijn praktijkervaringen.

Het zijn adviezen die meer opleveren dan ze kosten. Roozen was jarenlang varkensdierenarts in Noord-Brabant. Sinds kort werkt hij voor een internationale firma, waardoor hij tegenwoordig ook zicht heeft op de varkensgezondheidszorg in de ons omringende landen.

Heldere diagnose

Diergeneesmiddelen moeten zorgvuldig ingezet worden. Is er noodzaak om het middel te gebruiken? “Wat op het ene bedrijf uitstekend werkt, slaat op een ander bedrijf minder goed aan”, is de ervaring van Roozen. “Er zijn geen twee bedrijven gelijk. Niet alleen zijn er verschillen in de hoeveelheid kiemen op het bedrijf, maar ook in de soorten kiemen en de stammen van de kiemen. Verder vergt het studie om uit te zoeken welke kiemen al dan niet schade aanrichten op het bedrijf. “Als je met bloedonderzoek een griepinfectie aantoon, betekent dit niet meteen dat die ook schade veroorzaakt. Dat hoeft namelijk helemaal niet zo te zijn. Ook al is de kiem aanwezig, er zijn vaak meer dingen voor nodig om ervoor te zorgen dat de kiem daadwerkelijk ziekte veroorzaakt. Het is net als bij mensen, niet iedereen die een besmetting met griep oploopt, wordt er ook ziek van. Er is dus geen enkele standaardtherapie voor alle bedrijven mogelijk.” Volgens Roozen moeten dierenartsen en varkenshouders elkaar scherp houden op een juist gebruik van diergeneesmiddelen. “Je moet het inzetten van diergeneesmiddelen kunnen verantwoorden tegenover jezelf, je beroepsgroep en niet in de laatste plaats de consument.” Onjuist gebruik van

diergeneesmiddelen is in feite weggegooid geld: het medicijn wordt niet optimaal benut, het dier wordt niet helemaal beter. Maar ook: onjuist gebruik kan resistentie in de hand werken, waardoor de werkzaamheid van het middel terugloopt. Een vinger aan de pols gedurende de behandeling en een goede evaluatie na de behandeling, kunnen veel extra informatie verschaffen. Heeft het middel het gewenste resultaat gehad? En zo nee, waarom niet?

Besparen op gezondheidskosten

Varkenshouders zijn kritisch op diergezondheidskosten. Volgens Roozen is dat goed en kan dat veel opleveren. “Maar dan is het wel zaak om niet op de ‘verkeerde kosten’ te besparen.” Een vorm van verkeerde zuinigheid is het uitsparen van naalden door langdurig hergebruik. “Via onzuivere naalden worden gemakkelijk infecties overgebracht van het ene op het andere dier. PRRS is in dit geval beducht. Ook kan een vuile naald zorgen voor een ontsteking op de injectieplaats. Roozen adviseert om per toom een schone naald te gebruiken. Ook een foutieve dosering en toedieningsfrequentie komen soms voor. Roozen adviseert: “Zorg voor voldoende volume van een vooroplossing om goed te mengen, voor schoon water en een goed werkende spuit. Dit is allemaal nodig om medicijnen goed toe te dienen. Zieke dieren die niet eten of drinken, spuit je liever. Anders is er kans dat zij niet de juiste dosering binnenkrijgen. Een behandeling kan bestaan uit meermalen toedienen van het middel, met een bepaalde tussentijd. Het is belangrijk hier goed de bijsluiters te volgen.” Veel antibiotica zijn bacteriostatisch (bateriegroeiremmend) en moeten lang genoeg worden toegediend om het juiste effect te bereiken. Als dat niet gebeurt, is er bovendien kans op resistentie. In België en Duitsland is er al veel resistentie tegen middelen voor de aanpak van *Brachyspira hyodysenteria* (varkensdysenterie). Sommige bedrijven hebben geen werkzaam antibioticum meer ter beschikking; reiniging en leegstand is dan de enige optie. Zover is het in Nederland gelukkig

nog niet. “En dat moeten wij zo zien te houden door heel zorgvuldig om te gaan met antibiotica”, waarschuwt Roozen. Als diergeneesmiddelen correct worden toegepast, zou dat in totaliteit een forse vermindering van het gebruik tot resultaat hebben, verwacht hij.

Samen initiatief nemen

“Ga met je adviseurs de weddenschap aan om bij de beste 25 procent van Nederland te horen”, stelt Roozen voor. Het probleem van een hoog antibioticumgebruik zit hem meestal niet in factoren waar we weinig grip op hebben. Zelfs in een ‘onmogelijke’ stal kun je best goed draaien.” Neem bijvoorbeeld de veelvoorkomende speendiarree. Je kunt de oorzaak zoeken bij de ziektekiemen of de stal, maar dat blijken lang niet altijd de boosdoeners: vooral een te lage voeropname na het spenen is de oorzaak. “Jaag de dieren eens zes keer per dag naar de voerbak. En houd eens bij of ze genoeg vreten. Antibiotica blijken dan vaak niet meer nodig. Richt de aandacht

FOTO: GEESJE ROTGERS

Mark Roozen: “Diergeneesmiddelen zorgvuldig uitkiezen en daarna secuur toepassen, zorgt al voor een vermindering van het verbruik.”

op de kritische momenten: geboorte, spenen, overschakelingen. Kort op de bal spelen kan veel ellende voorkomen.”

Ga de weddenschap aan om bij de beste 25 procent te horen. Er zijn geen twee bedrijven gelijk, er is dus geen standaardtherapie voor alle bedrijven mogelijk.

Zes veterinaire tips van Mark Roozen

1. Loop bewust door je stal. Stel jezelf, of laat je dierenarts/collega dat doen, de vraag waarom deze behandelingen gedaan worden.
2. Ben je bewust van mogelijke verspreiding van ziektes. Het lijkt een open deur, maar gesleep met dieren, materialen en overleggen van biggen zorgen ervoor dat ziektes via direct contact overgedragen worden op andere, gezonde dieren.
3. Als het diergeneesmiddel handmatig wordt verstrekt, zorg dan dat alle dieren aan de voerbak evenveel binnenkrijgen. In de praktijk komt het geregeld voor dat de eerste dieren in de rij de oplossing gulzig opslobberen, en de laatste dieren haast niets meer binnenkrijgen.
4. Houd er rekening mee dat zieke dieren minder eten en drinken. Deze dieren krijgen daardoor gemakkelijk onvoldoende middel binnen als het via voer of water wordt verstrekt.
5. De dosering van diergeneesmiddelen die via het voer worden verstrekt, is vaak gebaseerd op een dagelijkse voeropname van 5 procent van het lichaamsgewicht. Pas gespeende biggen halen die voeropname meestal niet. En vleesvarkens worden in de eindfase vaak afgetopt op 2,5 kg voer. Bereken de hoeveelheid medicamenten in het voer aan de hand van de werkelijke voeropname van de dieren. Of laat uw dierenarts die berekening maken.
6. Voorkom overbodig gebruik. Als je een ziekte niet hebt op het bedrijf, hoeft je er ook niet tegen te behandelen. In Duitsland en Frankrijk worden de biggen bijna standaard gevaccineerd tegen mycoplasma. Dat is lang niet overal nodig. Neem de tijd om samen met de dierenarts uit te zoeken of een ziekte daadwerkelijk een probleem vormt op het bedrijf. De dierenarts kent de dierziektensituatie in de regio en kan een goede inschatting maken van risico's waaraan het bedrijf blootgesteld wordt. Maak samen met de dierenarts en uw andere adviseurs een realistische risicoanalyse.

FOTO: MAURITIS BOSGOED